

09 APR. 2019

Plas | Bossinade

Betreft : Provinciale staten van Groningen en anderen

5.1.2e

Postbus 1100
9701 BC GRONINGEN

Datum
8 april 2019

Ons nummer
201810054/1/A1

Uw kenmerk
5.1.2e

Inlichtingen

5.1.2e

5.1.2e

Onderwerp
Instemmingsbesluit Groningen gasveld
2018-2019
gaswinning

Procedure
Beroep

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij zend ik u - ter informatie - stukken die betrekking hebben op de bovenvermelde procedure.

Zoals u is meegedeeld, zal de zaak op 17 april 2019 worden behandeld op een zitting.

Aangezien dit bericht geautomatiseerd is aangemaakt, is dit niet ondertekend.

Hoogachtend,
de griffier

Raad van State
Afdeling Bestuursrechtspraak
postbus 20019
2500 EA Den Haag

RAAD VAN STATE INGEKOMEN		
05 APR. 2019		
ZAAKNR.		
AAN	5.1.2e	5.1.2e
BEHANDELT DOOR		Reflum, 3 april 2019

Onderwerp: Instemmingsbesluit Groningen gasveld 2018-2019

Procedure: Beroep (Appellant H)

Nummer 20810054/1/A1

Geachte heer/mevrouw,

Veiligheid versus leveringszekerheid.

In de voorgaande instemmingsbesluiten was veiligheid leidend en nu de leveringszekerheid.

De minister schrijft in zijn verweer dat het doel afbouw- en uiteindelijk stoppen met gaswinning de veiligheid onderbouwd. Hij geeft echter geen harde stopdatum aan. Het blijft een mistig verhaal zou Jean-Claude Juncker van de Europese commissie zeggen.

Tevens maakt de minister geen gebruik van de snelle mogelijkheden tot afbouw, zoals het aanbod van ENGIE om het leveringscontract te beëindigen. Als argument geeft de minister dat de eindgebruikers van ENGIE er niet de dupe van mogen zijn. Ten eerste is dit aan ENGIE om dit te beargumenteren en ten tweede stelt de minister hiermee de veiligheid en toekomstige schades van bewoners Groningenveld aan ondergeschikt belang. Kan de minister daarmee beweren, dat deze keuze het maatschappelijk belang dient. Tevens de belangen van de eindgebruikers van ENGIE, boven de belangen van mij (inwoner Groningenveld) stelt als eindgebruiker.

De minister beweert ook forse investeringen te doen om de gaswinning te verlagen, echter dienen deze investeringen niet het afbouw belang, maar de belangen van GTS voor de toekomst. Een investering zoals van de Stikstoffabriek in Zuidbroek is niet nodig voor het belang gaswinning te verlagen, als twee andere stikstoffabrieken niet 100% leveren en dit wel kunnen doen. Zou veiligheid daadwerkelijk iets voor de minister betekenen, dat zouden deze nu al volle productie kunnen leveren. Daarnaast mag deze investering eerst terug verdient worden volgens de minister, wat ten koste gaat van mijn veiligheid en woongenot. Wanneer is deze investering terug verdient. Dat kan wel na 2030 worden. Het einde is daarmee nog niet in zicht met dit instemmingsbesluit.

Schade versus Veiligheidsbegrip.

De minister beweert in zijn verweer, alle negatieve effecten van de gaswinning bij zijn besluit heeft betrokken (6.4). De minister benoemt daarin summier de dalende waarde van woningen.

Waardeverlies van woningen is een vermogensverlies en daar komt de minister niet op terug in zijn instemmingsbesluit. Het enige wat de minister schrijft, is de (oude) 95% opkoop regeling van de NAM. Ten eerste is die regeling niet van de minister, terwijl de minister nu dicteert en niet de NAM. Verder gaat die over de waarde van vandaag of morgen als meetdatum en zet de daarmee inmiddels rond de 30% waarde daling terzijde. Er moet eerst 30% bij de waarde van de woning opgeteld worden. Er moet eerst recht worden gedaan. Verder hoopt de minister daar in de toekomst op terug te komen. Dan is dit instemmingsbesluit inmiddels een feit en doet de wetgeving die al door de 1^e en 2^e kamer is de rest. Mensen zoals ik kunnen dan nergens meer aanspraak op maken of invloed uitoefenen op wat dan ter tafel is gekomen. De minister geeft de NAM hierover geen regels/rekenformule.

De minister respecteert de uitspraak van het Gerechtshof te Leeuwarden niet. Deze heeft op 23 januari 2018 o.a. beslist dat de NAM waardedaling van woningen veroorzaakt door (het risico) op aardbevingen door gaswinning ook los van verkoop moet vergoeden. De NAM respecteert de uitslag, al volgen ze die niet op als je erom vraagt en de minister schuift het geheel terzijde. Ik hoop dat de Raad van State zijn collega's uit Leeuwarden respecteert.

De uitslag en of het onderwerp waardevermindering (vermogensverlies door waardevermindering) had met niet te omzeilen rekenformule in dit instemmingsbesluit verwerkt moeten zijn. Ook als er geen fysieke schade is aan je woning. Het terzijde zetten als complex kan geen issue zijn, als de minister wel iets weet te bedenken als het instemmingsbesluit een voldongen feit is. Dit zal zeker niet in het voordeel voor mij als woningeigenaar uitvallen en kan ik me met de nieuwe wetgeving nergens op beroepen. Dit zal mijn woongenot nog verder aantasten.

De NAM is civielrechtelijk aansprakelijk voor de gaswinning veroorzaakte schade. Zie burgerlijk wetboek (BW). Een aanvullende wettelijke voorziening is: bewijsvermoedens te aanzien van causaliteit (artikel 6:177a BW). Per 1 januari 2017 is het BW aangevuld met een regeling op basis waarvan bij de gaswinning uit het Groningenveld onder bepaalde voorwaarden sprake is van bewijsvermoeden ten aanzien van causaliteit. Heeft de minister het recht de uitspraak van de Rechtbank te Leeuwarden die het causaal verband heeft bewezen terzijde te leggen en dit niet in het instemmingsbesluit mee te nemen, of te verzuimen het dicteren aan de NAM, voordat het instemmingsbesluit en de bijbehorende- en onderliggende wetgeving definitief is.

De NAM zou volgens de minister moeten betalen en de minister zet me buitenspel. De NAM houdt zich afzijdig door de uitspraak van de minister af te wachten. Ik heb wegens mijn verzoeken aan de NAM tot uitbetaling vermogensverlies/waardevermindering conform de uitspraak van de rechtbank van Leeuwarden, daar van de NAM al twee brieven over ontvangen.

De minister beroept zich jegens mijn verzoek op artikel 13 EVRM, aangezien ik me met mijn beroep over vermogensverlies/waardevermindering richt op artikel 8 EVRM en artikel 1 EP EVRM. Ten eerste zet de minister het weg als een schadegeval en neemt niet de termen in de mond die ik hem voorleg. Ten tweede als een 'oud' schade geval, terwijl waardedaling een doorlopend proces is. Dit kan niet gedeeld worden in en oude en nieuwe schade. De minister probeert uitbetaling te voorkomen met oude en nieuwe wetgeving. Ik moet me dan volgens de minister bij de burgerlijke rechter, die als handvaten heeft de nieuwe wetten van de minister, die ik niet kon toetsen of belemmeren. Als de minister door kan gaan met dit instemmingsbesluit, zal de dalende trend doorzetten. Niet opnieuw beginnen. Krimp is een gevolg van gaswinning Groningenveld en zal bij het doorgaan instemmingsbesluit continueren, met als gevolg nog meer waardedaling (vermogensverlies). Mensen buiten de regio kopen nu al geen woning in het aardbevingsgebied. Kinderen (ook mijn kinderen) vertrekken en blijft de vicieuze cirkel blijft doorgaan. Dit gaat ten koste van mijn woongenot.

De minister spreekt over oude en nieuwe schade, enerzijds doordat de gaswinning lager zal uitgaan vallen en anderzijds door de nieuwe wetgeving die al door beide kamers is gegaan. Dit laatste verteld de minister niet en staat niet in het instemmingsbesluit. De minister beweert dat er dan geen nieuwe schade gevallen zouden komen.

Echter geldt dit desondanks niet voor mijn regio (productielocatie Siddeburen), waar er nu en straks zelfs meer gas gewonnen wordt.

De minister dwingt de NAM tot gaswinning voor het maatschappelijk belang. Alléén daarom al zal de ontwaarding van mijn woning ook op maatschappelijk belang getoetst moeten worden.

Waardestijgingen door bij schade van €1000,- het bedrag te kunnen besteden van €4000,- aan energie besparende artikelen, dekt de waardedaling van 30% zelfs niet in benadering.

Dit is een rijksregeling (SNN). De NAM is wettelijk geheel aansprakelijk voor schades en daarmee ook voor de waardevermindering/vermogensverlies. Deze compensatie staat daarom los van wettelijke verplichting van de NAM en kan geen onderdeel van de vergoeding van de 30% waardedaling.

Rabobank hypotheek:

Ik heb mijn hypothecaire contractuele verplichting naar de Rabobank. Ten eerste betaal ik die iedere maand, ook al staat mijn huis onder water door de waardedaling als gevolg van Gaswinning. Ik betaal dus ook iedere maand over een deel over mijn hypothecaire waarde, die niet meer bestaat. De Rabobank kan zelfs contractueel ingrijpen als hun waarde niet meer genoeg gedekt is. Hoe moet ik mijn hypotheek verlengen met een te beperkt onderpand. Naast de waardedaling kan de Rabobank mijn woning laten toetsen aan de bouwkundige norm (NPR 9998) om hun onderpand te toetsen. De Rabobank heeft geen zienswijze en beroepschrift ingediend en sta ik er alleen voor. Ik heb naast mijn waardevermindering/vermogensverlies, verlies van bouwkundige staat en daarmee beperking van het ongestoorde genot van eigendom en woongenot en niet meer de luxe om te kunnen verhuizen. Dit is ook in strijd met artikel 1 EP EVRM. De Staat heeft volgens de minister het recht die wetten toe te passen, die hij noodzakelijk oordeelt om het gebruik van eigendom te reguleren in overeenstemming met het algemeen belang. Mijn Rabobank heeft daar geen boodschap aan en moet ik me houden aan mijn hypotheek verplichtingen. Mag mijn 30% waardedaling het maatschappelijk belang dienen. Is dat reëel. Is er een verschil met iemand die woont onder Hoogspanningskabel. De kabel dient het maatschappelijk belang, maar worden de bewoners 100% vergoed door de Staat. Niet de 95% opkoopregeling van de 'dagwaarde' van de NAM (de exploitant) waar je ook nog eens moeilijk voor geselecteerd wordt. Hoe vaak is er zo'n hoogspanningskabel naar beneden gekomen. Hoeveel aardbevingen klein en groot heeft mijn woning sinds de jaren 80 al moeten doorstaan en zal het nog moeten doorstaan met dit instemmingsbesluit en achterliggende wetgeving. Er zijn onderzoeken die aangetoond hebben, dat wonen in het Gaswinningsgebied Groningenveld ziekte(n) veroorzaken. Wonen onder hoogspanningskabels hebben dit niet aangetoond na onderzoek.

Afbouw gasproductie onzeker:

De minister beschrijft in zijn verweer, dat het instemmingsbesluit gaat over de wijze waarop het gas wordt gewonnen en niet over de wijze waarop het gas wordt afgebouwd. Ten eerste, neemt de minister de moeite in zijn verweer om allerlei afbouwmaatregelen te beschrijven. Investerings, Stickstoffabriek Zuidbroek etc. Dan zou dit allemaal niet ter zake doen.

De vraag die hierbij past is, als dit instemmingsbesluit wederom van tafel gaat of de bouw van de stikstofinstallatie Zuidbroek dan door zou gaan. Kortom wordt het bevestigd dat het slechts een plan is met onzekere datum van in gebruik neming of gaat de bouw gewoon door en was het werkelijke doel, het bedienen van de belangen van de inwoners Groningenveld in het kader van veiligheid en leveringszekerheid. Daarom het achterdeurtje, de minister mag de fabriek eerst terug verdienen met gaswinning Groningenveld.

De wijze waarop de gaswinning nu plaats vindt is discutabel, aangezien er met compressoren wordt gewerkt die de aardbevingen veroorzaken. Er worden geluidswallen/muren gebouwd, met alleen een vergunning voor de muur en niet voor de verandering van de productielocatie. Mijn WOB verzoeken, met het niet verstekken van de volledige gevraagde informatie/verslagen/mails etc en hoorzittingen daarover, werd afgedaan met het woord Sorry. Zowel de productielocatie als de omgeving verandert erdoor. Hiervoor dient de minister een Milieu Effecten Rapportage (MER) uit te voeren. Daar probeert de minister met alle mogelijkheden die hij bezit aan te ontkomen in dit instemmingsbesluit. Als de minister dit instemmingsbesluit erdoor weet te loodsen, is het conform zijn wet die hij heeft ingediend en is er geen weg meer terug. Als inwoner Groningenveld, kan ik me nergens op beroepen.

Om dit en de MER per productielocatie te voorkomen, rest er de enige mogelijkheid, de Free Flow gaswinning (compressoren verwijderen). Deze vorm van gaswinning, kan nog steeds de echt noodzakelijke leveringszekerheid (= zonder commercieel gewin) dienen en bedient de veiligheid. Deze eenvoudige maatregel/beslissing bespaart de minister zijn complexe maatregelen en kostbare investeringen. Dure en vrijwel niet realiseerbare activiteiten, zoals het verstevigingsprogramma, schade vergoedingen zijn dan niet meer nodig. Het woongenot keert dan met een litteken weer terug. Zo niet dan blijft mijn woongenot een open wond.

Er is afgelopen jaar al minder geproduceerd dan de zogenaamde leveringszekerheid van 21,6 miljard. Dit was een oproep van de minister aan de NAM en Gasterra. De achterliggende reden is, dat de minister een aardbeving vergelijkbaar met Zeerijp tijdens dit voorgenomen instemmingsbesluit zich niet kan permitteren. KNMI stelt dat het een warm jaar was. Die is echter even warm als het jaar daarvoor. Tevens is bekend dat het KNMI riante fouten heeft gemaakt in zijn berekeningen.

Hoogachtend,

5.1.2e

5.1.2e

RAAD VAN STATE INGEKOMEN	
04 APR. 2019	
ZAAKNR.	
AAN	5.1.2e
BEHANDELD DOOR	PAR 5.1.2e

Nadere stukken

Geadresseerde

Raad van State
Afdeling bestuursrechtspraak

Zaak

Zaaknummer 201810054/1//__
Behandelend ambtenaar 5.1.2e
Soort beroep Beroep tegen een besluit van een bestuursorgaan

Bestreden besluit

Bestuursorgaan Minister van Economische zaken
Vestigingsplaats Den Haag
Datum besluit 14-11-2018
Kenmerk 201810054/1/A1
Waar gaat de zaak over? (beroep) instemmingsbesluit Groningen gasveld 2018-2019

Indiener

Voorletter(s) 5.1.2e
Tussenvoegsel
Achternaam 5.1.2e
Straatnaam 5.1.2e
Huisnummer 5.1.2e
Postcode 5.1.2e
Woonplaats 5.1.2e
Telefoonnummer 1 5.1.2e
Telefoonnummer 2 5.1.2e

Aanvullende informatie

Aanvullende informatie Delfzijl, 4 april 2019

Geachte dames en heren, leden van de Raad van State,

In vervolg op mijn beroepschrift inzake het Instemmingsbesluit gaswinning Groningen 2018-2019 wil ik enige documenten indienen en onder uw aandacht brengen. Het betreft documenten waaruit nogmaals blijkt dat de veiligheid, zowel geestelijk als lichamelijk, van de bewoners boven het Groningenveld nog steeds in het geding is bij het ongewijzigd handhaven van het huidige instemmingsbesluit, waarbij leveringszekerheid nog steeds gesteld wordt boven levenszekerheid. Ik verzoek u derhalve nogmaals met klem het

genoemde besluit te vernietigen.

Documenten:

- 1

het onderzoeksrapport van Elianne Zijlstra d.d. 28 maart 2019, over de impact en de gevolgen van het huidige gaswinningsniveau op de kinderen die wonen boven het Groningenveld, waarbij de door kinderen ervaren onveiligheid bij doorgaande gaswinning en het negatieve effect daarvan op hun geestelijk welbevinden is beschreven. Zo staat er o.a. 'Ook zijn er kinderen en jongeren die last ondervinden van de gaswinningsproblematiek. Zij voelen zich niet altijd veilig en hebben soms angst. De angst lijkt gerelateerd aan de gevolgen van aardbevingen en de aanpak van de gaswinningsproblematiek. Kinderen en jongeren zijn bang dat scheuren in hun huis groter worden en ze hebben angst dat hun huis instort. Ze noemen angst voor desastreuze gevolgen van aardbevingen waarbij mensen doodgaan. Naast angst en gevoelens van onveiligheid hebben kinderen en jongeren last van slaapproblemen en nachtmerries, zindelijkheidsproblemen, concentratieproblemen, boosheid en psychosomatische klachten, zoals buikpijn. Kinderen en jongeren waarvan het huis gesloopt is, ervaren rouw en heimweeklachten naar hun oude huis en zien het oude huis nog als hun thuis.'

en

'Kinderen en jongeren wantrouwen de overheid, de regering en de NAM. Ze denken dat de economische belangen voorop staan in de aanpak van de gaswinningsproblematiek en niet de veiligheid van mensen. Ook komt naar voren dat ze zien dat de invloed van de gaswinningsproblematiek door de rest van Nederland niet begrepen wordt.'

en

'Professionals constateren bovendien dat kinderen en jongeren met risicofactoren voor verstoring van de ontwikkeling extra kwetsbaar zijn voor de gevolgen van de gaswinningsproblematiek.'

Deze ervaren onveiligheid is gebaseerd op objectieve onveiligheid, aangezien er tot ver voorbij de geldigheid van dit instemmingsbesluit voor Groningen een hogere mate van onveiligheid wordt geaccepteerd dan voor andere delen van Nederland en er aantoonbaar vele panden niet voldoen aan de veiligheidsnorm.

<https://www.groningsperspectief.nl/rapport-een-veilig-huis-een-veilig-thuis/>

<https://www.groningsperspectief.nl/wp-content/uploads/2019/03/Rapport-Veilig-huis-Veilig-Thuis-RUG-digitaal.pdf>

- 2

De reeks ervaringsverhalen van bewoners en anderen in het gebied boven het Groningenveld waarin de murwmakende effecten van het gevoerde beleid nadrukkelijk naar voren komen. Op 4 april 2019 verscheen nr 75 in de serie 'Ik wacht'. Deze reeks verhalen is ook door een andere deelnemer aan dit beroep in een ander document

van toelichting bij het beroep aan u gezonden, reden waarom ik niet alle internetlinks vermeld.

In bijvoorbeeld nr 66 wordt **5.1.2e** uit Appingedam geciteerd: 'Het probleem is dat de overheid voor de burgers hoort te zorgen en dat doet ze niet', zegt **5.1.2e** en „Je huis kun je vervangen. Jezelf niet.'

In nr 65 geeft **5.1.2e** aan 'Mijn levensvreugde is weg.'
<https://www.dvhn.nl/dossier/ik-wacht>
<https://www.dvhn.nl/groningen/lk-wacht-75-Dick-Stukkien-en-Sacha-van-Rheenen-uit-Zeerijp-24331490.html>
<https://www.dvhn.nl/groningen/lk-wacht-74-Teja-Veldman-de-Vries-24327020.html>
<https://www.dvhn.nl/groningen/lk-wacht-73-Sylvia-Paulette-de-Rugama-Hadders-en-Bert-Hadders-uit-Zuidbroek-24323134.html>
<https://www.dvhn.nl/groningen/lk-wacht-72-Marjolein-Drent-uit-Middelstum-24320108.html>
<https://www.dvhn.nl/groningen/lk-wacht-71-Berend-Jan-en-Grietje-Ina-Westerdijk-uit-Garsthuizen-24320197.html>
<https://www.dvhn.nl/groningen/lk-wacht-70-familie-Hindriks-uit-Appingedam-24311914.html>

- 3

De opmerkingen van Theodor Kockelkoren, niet alleen bij regionale voorlichtingsbijeenkomsten, maar ook bij de NOS, op 29 maart 2019:

- ' Inspecteur-generaal Theodor Kockelkoren van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft een duidelijk antwoord: het is veiliger geworden, maar de gaswinning is nog niet veilig genoeg. Dat veilige niveau is op dit moment volgens het SodM maximaal 12 miljard kuub gas. Pas zodra dat niveau bereikt is, én onveilige huizen zijn versterkt, heeft het volgens hem zin om te praten over de voortzetting van de gaswinning.

- Maar ook bij het winnen van 12 miljard kuub gas kan in de toekomst het risico op stevige bevingen weer toenemen. Een verdere verlaging van de productie is daarom hoe dan ook nodig, stelt Kockelkoren. "Indien nodig naar nul". Hij reageert daarmee op het standpunt van Forum voor Democratie in Groningen om gas te blijven winnen na 2030. Die partij wil ook na die tijd doorgaan met de gaswinning, als dat op een gecontroleerde manier en veilig kan.

- De inspecteur-generaal waarschuwde vanochtend in het NOS Radio 1 Journaal dat het nu rustig lijkt. "Maar we zitten nog niet op het niveau dat het veilig is. Ik kan me voorstellen dat dat gevoel omhoog komt, maar het zegt niets dat het een rustige periode is. Er kunnen nog steeds bevingen komen", zegt Kockelkoren.'
<https://nos.nl/artikel/2278100-het-historische-gasbesluit-een-jaar-later.html>

- 4

De gebrekkige wijze waarop onderzoeken zijn gedaan, zoals blijkt uit

het artikel van Jos Wansink d.d. 29 maart 2019, waarin wordt

aangegeven dat in het geval van de TU Delft "het niet de maatschappelijke urgentie is die het Delftse onderzoek stuurde, maar de beschikbaarheid van onderzoeksgelden."

<https://www.delta.tudelft.nl/article/was-de-tu-nalatig-bij-onderzoek-gasbevingen>

- 5

De gebrekkige wijze waarop ook nu via het HRA-model risicopanden worden geïnventariseerd, waardoor handmatig alsnog panden die in de stutten staan en/of onveilig zijn aan de lijst van formeel te inspecteren panden moeten worden toegevoegd.

Burgemeester Beukema van Delfzijl sprak daarover zijn verbazing uit in een mail aan mij van 18 maart 2019, naar aanleiding van vragen aan hem van mijn kant over de beoordeling van mijn woning volgens de HRA-methode. Hij mailde mij:

"Na vergelijking van de lijst met panden met een (licht) verhoogd risico met de lijst met mij bekende panden in de categorie acuut onveilig of in stutten heb ik al moeten constateren dat vele van deze panden tot mijn grote verbazing niet op de lijst staan. Die zijn er inmiddels door mij aan toegevoegd."

Dat de minister (p. 15) meent dat hij blind kan varen op de HRA is een illusie. Uit het verweerschrift blijkt dat het HRA-model kennelijke niet tot eenduidige resultaten leidt voor identieke woningen/ panden (p.42) en daarmee discutabel is. Uit de praktijk blijkt dat het HRA niet geschikt is om daadwerkelijk een correct beeld te schetsen van alle risicocolle panden, omdat panden met een AOS niet op de lijst voor blijken te komen. Dat de minister zijn instemmingsbesluit mede baseert op het HRA-model ondergraaft daarmee de basis van dit instemmingsbesluit. De reactie bij 8.13 op p. 53 is in dit opzicht dan ook geen antwoord op de vraag van appellante O.

- 6

Door de termijn waarbinnen woningen in Groningen aan de in Nederland algemeen geldende veiligheidsnorm moeten voldoen op te rekken wordt geen prioriteit gegeven aan de veiligheid van de inwoners in tegenstelling tot wat het verweerschrift aangeeft.

In 2015 immers schreef de minister

'Ten aanzien van de te hanteren veiligheidsnorm heb ik eerder aangegeven dat het veiligheidsniveau van de inwoners van Groningen hetzelfde moet zijn als dat van mensen elders in Nederland. Op 3 november 2015 heeft het kabinet op basis van het tweede advies van de Commissie Meijdam de te hanteren veiligheidsnorm voor geïnduceerde aardbevingen vastgesteld op een individueel risico van 10-5 per jaar voor nieuwbouw en bestaande bebouwing (1 op de 100.000 per jaar) met een afkeurnorm van 10-4 per jaar (Kamerstuk 33 529, nr. 205). Het kabinet vraagt de NCG om de consequenties daarvan in beeld te brengen en voorstellen te doen hoe hiermee om te gaan. In het eindadvies voegt de Commissie een berekeningsmethodiek toe voor het individueel aardbevingsrisico (zie bijlage4). Het kabinet neemt deze methodiek over. In aanvulling daarop heeft het kabinet conform het advies van de Commissie Meijdam besloten om voor de termijn waarbinnen woningen en andere gebouwen die een veiligheidsrisico tussen 10-4 en 10-5 per jaar hebben op norm moeten worden gebracht een periode van vijf jaar te kiezen.'

<https://zoek.officiëlebezoekingen.nl/kst-33529-212.html>

Door nu toe te staan dat vele gebouwen, zelfs in het gunstigste scenario, nog tot ver na de periode van 5 jaar na 2015 niet aan de norm voldoen, en door een langdurig gecontinueerde verhoogde onveiligheid voor Groningen te accepteren maakt de minister de veiligheid geen prioriteit maar een papieren werkelijkheid. De minister gaat in dit gunstigste scenario bovendien uit van een lager seismisch risico als gevolg van de afbouw van de gaswinning, hoewel die afbouw niet in de wet verankerd is en slechts een voornemen is en door veranderende politieke omstandigheden, zoals die nu mogelijk na de afgelopen verkiezingen ontstaan, eventueel niet gerealiseerd gaat worden of niet gerealiseerd gaat worden in het beoogde tempo. Terecht heeft de minister het effect van de versterkingen niet in zijn berekeningen meegenomen, aangezien het tempo van die versterkingen nog op geen enkel moment zelfs maar enigszins gelijk heeft gelopen met de gewenste, dan wel geplande of aangekondigde omvang.

- 7

De heer Leendert Klaassen, Onafhankelijk Raadsman geeft in zijn laatste rapportage aan waar de schoen wringt. In zijn openingswoorden geeft hij aan: "(Mensen) worden geraakt in de kern van het bestaan, namelijk het dak boven hun hoofd dat tegelijkertijd ook hun 'thuis' betekent. Niet zelden gaan mensen er aan onderdoor en geven ze aan dat het einde van hun incasservermogen is bereikt. Er moet dan ook snel een einde komen aan de gas-chaos. Groningen heeft decennialang gas en welvaart geleverd aan Nederland. Het is nu aan Nederland om terug te leveren aan Groningen!"

Door het onverminderd doorwinnen van gas boven de door het SodM als veilig aangegeven bovengrens van 12 miljard kuub/jaar worden mensen nodeloos psychisch belast en beschadigd.

<https://www.dvhn.nl/groningen/Onafhankelijke-Raadsman-Maak-einde-aan-de-gas-chaos-24323627.html>
<http://www.onafhankelijkeraadsman.nl/wp-content/uploads/2019/04/Jaarrapportage-Onafhankelijke-Raadsman-2018.pdf>
<http://www.onafhankelijkeraadsman.nl/wp-content/uploads/2019/04/Persbericht-jaarrapportage-OR-2018.pdf>

- 8

Het is verbijsterend dat het voorzorgsprincipe kennelijk wel wordt gehanteerd waar het de veiligheid van het vliegverkeer betreft, met voorbijgaan aan 'leveringszekerheid', waarbij een toestel niet mag vliegen totdat de veiligheid is gegarandeerd, maar dat datzelfde voorzorgsprincipe (al jaren) niet wordt toegepast waar het de aantoonbare en aangetoonde onveiligheid, lichamelijk en geestelijk, van bewoners boven het Groningengasveld betreft.

'Minister Cora van Nieuwenhuizen van Infrastructuur en Waterstaat zei "geen enkel risico" te willen nemen met de Boeing 737 MAX 8.'

<https://www.hartvannederland.nl/nieuws/2019/europese-unie-sluit-luchtruim-voor-boeing-737-max/>
<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/buitenland/artikel/4640141/europees->

Samenvattend: de heer Kockelkoren geeft ook nu nog aan (zie item 3) dat er op dit moment met de huidige winning geen sprake is van een veilig niveau van gaswinning. Hij geeft ook aan dat dit niet zo zal zijn zolang de huizen niet versterkt zijn. Dat deze versterking nog steeds in de kinderschoenen staat en dat zelfs die kinderschoenen niet passen blijkt uit het te lage tempo en de onbetrouwbaarheid van het HRA-model voor de bepaling van risico's en daadwerkelijke veiligheid van panden (zie item 5). De heer Kockelkoren heeft dit ook in zijn lezing van maart 2019 in Hoogezand voor de gemeente Midden Groningen bevestigd.

Het feit dat de minister zich baseert op de HRA doet geen recht aan de werkelijke veiligheid van de woningen in het aardbevingsgebied. De HRA dient slechts voor de prioritering van versterking, niet voor de bepaling van de daadwerkelijke veiligheid van woningen. Onderzoek naar diverse aspecten van de gaswinning is gebaseerd geweest op 'wie betaalt bepaalt' (zie item 4) en dat was vaak een partij die baat had bij de gaswinning. Het gaat bij het begrip onveiligheid in Groningen niet om een 'subjectief gevoel' van onveiligheid, maar om objectieve onveiligheid van de inwoners boven het Groningenveld. De veiligheid blijft voor Groningen voor langere tijd op een lager niveau dan wenselijk wordt geacht, terwijl de einddatum van deze geaccepteerde langere onveiligheid vlocibaar blijkt (zie item 6).

Reeds eerder gaf de Onderzoeksraad voor de Veiligheid aan dat economische belangen boven de (objectieve) veiligheid van de bewoners op het Groningenveld zijn gesteld. Dat blijkt nog steeds zo te zijn. Dat deze objectieve onveiligheid nog steeds een negatieve impact heeft op kinderen en volwassenen blijkt uit diverse rapporten (item 1) en artikelen (item 2). Deze negatieve invloed was reeds eerder ook door Kinderombudsvrouw Margritte Kalverboer gesignaleerd en is door mij eerder, in 2014, in een schrijven aan toenmalig staatssecretaris van onderwijs Sander Dekker in november en in de presentatiebijeenkomst van de Dialoogtafel in januari benoemd, specifiek in relatie tot de leerlingen die ik als docent onder mijn hoede had en heb.

Een winningsniveau van hoger dan 12 miljard kuub doet, mede gezien de recente mededelingen van de directeur generaal van het SodM, geen recht aan de veiligheid van de bewoners, onder wie kwetsbare kinderen die aan onze zorgen zijn toevertrouwd. Dat de grens reeds lang is bereikt geeft ook de Onafhankelijke Raadsman aan (item 7). Dat op andere gebieden de overheid 'geen enkel risico' wil nemen (item 8), waarbij stilleggen van vliegverkeer wordt geboden, nog voor resultaten van onderzoek bekend zijn, terwijl voor bewoners boven het Groningengasveld een aangetoond langdurig gezondheids- en veiligheidsrisico wordt geaccepteerd is onacceptabel.

Dat de minister de psychische en lichamelijke veiligheid van bewoners (zie verweerschrift p. 16) kennelijk beschouwd als identiek aan 'veiligheidsgevoel' doet geen recht aan de hierboven genoemde documenten en de aangehaalde studies op dit terrein.

Ik verzoek u, leden van de Raad van State, op grond van het niet voldoende meewegen door de minister van de objectieve veiligheid van bewoners, waaronder kwetsbare kinderen, onder meer door het

gebruik van een niet goed gefundeerd model voor de aanpak van de versterkingen (HRA) en vanwege het niet in de wet verankeren van de versnelde afbouw van de gaswinning tot een veilig niveau, het instemmingsbesluit te vernietigen.

5.1.2e

Bijlage(n):
- redenen/ gronden

Delfzijl, 4 april 2019

Geachte dames en heren, leden van de Raad van State,

In vervolg op mijn beroepschrift inzake het Instemmingsbesluit gaswinning Groningen 2018-2019 wil ik enige documenten indienen en onder uw aandacht brengen. Het betreft documenten waaruit nogmaals blijkt dat de veiligheid, zowel geestelijk als lichamelijk, van de bewoners boven het Groningenveld nog steeds in het geding is bij het ongewijzigd handhaven van het huidige instemmingsbesluit, waarbij leveringszekerheid nog steeds gesteld wordt boven levenszekerheid. Ik verzoek u derhalve nogmaals met klem het genoemde besluit te vernietigen.

Documenten:

- 1

het onderzoeksrapport van Elianne Zijlstra d.d. 28 maart 2019, over de impact en de gevolgen van het huidige gaswinningsniveau op de kinderen die wonen boven het Groningenveld, waarbij de door kinderen ervaren onveiligheid bij doorgaande gaswinning en het negatieve effect daarvan op hun geestelijk welbevinden is beschreven.

Zo staat er o.a. 'Ook zijn er kinderen en jongeren die last ondervinden van de gaswinningsproblematiek. Zij voelen zich niet altijd veilig en hebben soms angst. De angst lijkt gerelateerd aan de gevolgen van aardbevingen en de aanpak van de gaswinningsproblematiek. Kinderen en jongeren zijn bang dat scheuren in hun huis groter worden en ze hebben angst dat hun huis instort. Ze noemen angst voor desastreuze gevolgen van aardbevingen waarbij mensen doodgaan. Naast angst en gevoelens van onveiligheid hebben kinderen en jongeren last van slaapproblemen en nachtmerries, zindelijkheidsproblemen, concentratieproblemen, boosheid en psychosomatische klachten, zoals buikpijn. Kinderen en jongeren waarvan het huis gesloopt is, ervaren rouw en heimweeklachten naar hun oude huis en zien het oude huis nog als hun thuis.'

en

'Kinderen en jongeren wantrouwen de overheid, de regering en de NAM. Ze denken dat de economische belangen voorop staan in de aanpak van de gaswinningsproblematiek en niet de veiligheid van mensen. Ook komt naar voren dat ze zien dat de invloed van de gaswinningsproblematiek door de rest van Nederland niet begrepen wordt.'

en

'Professionals constateren bovendien dat kinderen en jongeren met risicofactoren voor versterking van de ontwikkeling extra kwetsbaar zijn voor de gevolgen van de gaswinningsproblematiek.'

Deze ervaren onveiligheid is gebaseerd op objectieve onveiligheid, aangezien er tot ver voorbij de geldigheid van dit instemmingsbesluit voor Groningen een hogere mate van onveiligheid wordt geaccepteerd dan voor andere delen van Nederland en er aantoonbaar vele panden niet voldoen aan de veiligheidsnorm.

<https://www.groningsperspectief.nl/rapport-een-veilig-huis-een-veilig-thuis/>

<https://www.groningsperspectief.nl/wp-content/uploads/2019/03/Rapport-Veilig-huis-Veilig-Thuis-RUG-digitaal.pdf>

- 2

De reeks ervaringsverhalen van bewoners en anderen in het gebied boven het Groningenveld waarin de murwmakende effecten van het gevoerde beleid nadrukkelijk naar voren komen. Op 4 april 2019 verscheen nr 75 in de serie 'Ik wacht'. Deze reeks verhalen is ook door een andere deelnemer aan dit beroep in een ander document van toelichting bij het beroep aan u gezonden, reden waarom ik niet alle internetlinks vermeld.

In bijvoorbeeld nr 66 wordt **5.1.2e** uit Appingedam geciteerd: 'Het probleem is dat de overheid voor de burgers hoort te zorgen en dat doet ze niet', zegt **5.1.2e** en „Je huis kun je vervangen. Jezelf niet."

In nr 65 geeft **5.1.2e** aan 'Mijn levensvreugde is weg.'

<https://www.dvhn.nl/dossier/ik-wacht>

<https://www.dvhn.nl/groningen/ik-wacht-75-Dick-Stukkien-en-Sacha-van-Rheenen-uit-Zeerijp-24331490.html>

<https://www.dvhn.nl/groningen/ik-wacht-74-Teja-Veldman-dé-Vries-24327020.html>

<https://www.dvhn.nl/groningen/ik-wacht-73-Sylvia-Paulette-de-Rugama-Hadders-en-Bert-Hadders-uit-Zuidbroek-24323134.html>

<https://www.dvhn.nl/groningen/ik-wacht-72-Marjolein-Drent-uit-Middelstum-24320108.html>

<https://www.dvhn.nl/groningen/ik-wacht-71-Berend-Jan-en-Grietje-Ina-Westerdijk-uit-Garsthuizen-24320197.html>

<https://www.dvhn.nl/groningen/ik-wacht-70-familie-Hindriks-uit-Appingedam-24311914.html>

- 3

De opmerkingen van Theodor Kockelkoren, niet alleen bij regionale voorlichtingsbijeenkomsten, maar ook bij de NOS, op 29 maart 2019:

- 'Inspecteur-generaal Theodor Kockelkoren van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft een duidelijk antwoord: het is veiliger geworden, maar de gaswinning is nog niet veilig genoeg. Dat veilige niveau is op dit moment volgens het SodM maximaal 12 miljard kuub gas. Pas zodra dat niveau bereikt is, én onveilige huizen zijn versterkt, heeft het volgens hem zin om te praten over de voortzetting van de gaswinning.
- Maar ook bij het winnen van 12 miljard kuub gas kan in de toekomst het risico op stevige bevingen weer toenemen. Een verdere verlaging van de productie is daarom hoe dan ook nodig, stelt Kockelkoren. "Indien nodig naar nul". Hij reageert daarmee op het standpunt van Forum voor Democratie in Groningen om gas te blijven winnen na 2030. Die partij wil ook na die tijd doorgaan met de gaswinning, als dat op een gecontroleerde manier en veilig kan.
- De inspecteur-generaal waarschuwde vanochtend in het NOS Radio 1 Journaal dat het nu rustig lijkt. "Maar we zitten nog niet op het niveau dat het veilig is. Ik kan me voorstellen dat

dat gevoel omhoog komt, maar het zegt niets dat het een rustige periode is. Er kunnen nog steeds bevingen komen", zegt Kockelkoren.'

<https://nos.nl/artikel/2278100-het-historische-gasbesluit-een-jaar-later.html>

- 4

De gebrekkige wijze waarop onderzoeken zijn gedaan, zoals blijkt uit

het artikel van Jos Wansink d.d. 29 maart 2019, waarin wordt aangegeven dat in het geval van de TU Delft "het niet de maatschappelijke urgentie is die het Delftse onderzoek stuurde, maar de beschikbaarheid van onderzoeksgelden."

<https://www.delta.tudelft.nl/article/was-de-tu-nalatig-bij-onderzoek-gasbevingen>

- 5

De gebrekkige wijze waarop ook nu via het HRA-model risico-panden worden geïnventariseerd, waardoor handmatig alsnog panden die in de stutten staan en/of onveilig zijn aan de lijst van formeel te inspecteren panden moeten worden toegevoegd.

Burgemeester Beukema van Delfzijl sprak daarover zijn verbazing uit in een mail aan mij van 18 maart 2019, naar aanleiding van vragen aan hem van mijn kant over de beoordeling van mijn woning volgens de HRA-methode. Hij mailde mij:

"Na vergelijking van de lijst met panden met een (licht) verhoogd risico met de lijst met mijn bekende panden in de categorie acuut onveilig of in stutten heb ik al moeten constateren dat vele van deze panden tot mijn grote verbazing niet op de lijst staan. Die zijn er inmiddels door mij aan toegevoegd.. "

Dat de minister (p. 15) meent dat hij blind kan varen op de HRA is een illusie. Uit het verweerschrift blijkt dat het HRA-model kennelijke niet tot eenduidige resultaten leidt voor identieke woningen/ panden (p.42) en daarmee discutabel is. Uit de praktijk blijkt dat het HRA niet geschikt is om daadwerkelijk een correct beeld te schetsen van alle risicocolle panden, omdat panden met een AOS niet op de lijst voor blijken te komen. Dat de minister zijn instemmingsbesluit mede baseert op het HRA-model ondergraaft daarmee de basis van dit instemmingsbesluit. De reactie bij 8.13 op p. 53 is in dit opzicht dan ook geen antwoord op de vraag van appellat O.

- 6

Door de termijn waarbinnen woningen in Groningen aan de in Nederland algemeen geldende veiligheidsnorm moeten voldoen op te rekken wordt geen prioriteit gegeven aan de veiligheid van de inwoners in tegnstelling tot wat het verweerschrift aangeeft.

In 2015 immers schreef de minister

'Ten aanzien van de te hanteren veiligheidsnorm heb ik eerder aangegeven dat het veiligheidsniveau van de inwoners van Groningen hetzelfde moet zijn als dat van mensen elders in Nederland. Op 3 november 2015 heeft het kabinet op basis van het tweede advies van de Commissie Meijdam de te hanteren veiligheidsnorm voor geïnduceerde aardbevingen vastgesteld

op een individueel risico van 10-5 per jaar voor nieuwbouw en bestaande bebouwing (1 op de 100.000 per jaar) met een afkeurnorm van 10-4 per jaar (Kamerstuk 33 529, nr. 205). Het kabinet vraagt de NCG om de consequenties daarvan in beeld te brengen en voorstellen te doen hoe hiermee om te gaan. In het eindadvies voegt de Commissie een berekeningsmethodiek toe voor het individueel aardbevingsrisico (zie bijlage4). Het kabinet neemt deze methodiek over. In aanvulling daarop heeft het kabinet conform het advies van de Commissie Meijdam besloten om voor de termijn waarbinnen woningen en andere gebouwen die een veiligheidsrisico tussen 10-4 en 10-5 per jaar hebben op norm moeten worden gebracht een periode van vijf jaar te kiezen.'

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33529-212.html>

Door nu toe te staan dat vele gebouwen, zelfs in het gunstigste scenario, nog tot ver na de periode van 5 jaar na 2015 niet aan de norm voldoen, en door een langdurig gecontinueerde verhoogde onveiligheid voor Groningen te accepteren maakt de minister de veiligheid geen prioriteit maar een papieren werkelijkheid. De minister gaat in dit gunstigste scenario bovendien uit van een lager seismisch risico als gevolg van de afbouw van de gaswinning, hoewel die afbouw niet in de wet verankerd is en slechts een voornemen is en door veranderende politieke omstandigheden, zoals die nu mogelijk na de afgelopen verkiezingen ontstaan, eventueel niet gerealiseerd gaat worden of niet gerealiseerd gaat worden in het beoogde tempo. Terecht heeft de minister het effect van de versterkingen niet in zijn berekeningen meegenomen, aangezien het tempo van die versterkingen nog op geen enkel moment zelfs maar enigszins gelijk heeft gelopen met de gewenste, dan wel geplande of aangekondigde omvang.

- 7

De heer Leendert Klaassen, Onafhankelijk Raadsman geeft in zijn laatste rapportage aan waar de schoen wringt. In zijn openingswoorden geeft hij aan: "(Mensen) worden geraakt in de kern van het bestaan, namelijk het dak boven hun hoofd dat tegelijkertijd ook hun 'thuis' betekent. Niet zelden gaan mensen er aan onderdoor en geven ze aan dat het einde van hun incasseringsvermogen is bereikt. Er moet dan ook snel een einde komen aan de gas-chaos. Groningen heeft decennialang gas en welvaart geleverd aan Nederland. Het is nu aan Nederland om terug te leveren aan Groningen!"

Door het onverminderd doorwinnen van gas boven de door het SodM als veilig aangegeven bovengrens van 12 miljard kuub/jaar worden mensen nodeloos psychisch belast en beschadigd.

<https://www.dvhn.nl/groningen/Onafhankelijke-Raadsman-Maak-einde-aan-de-gas-chaos-24323627.html>

<http://www.onafhankelikeraadman.nl/wp-content/uploads/2019/04/Jaarrapportage-Onafhankelijke-Raadsman-2018.pdf>

<http://www.onafhankelikeraadman.nl/wp-content/uploads/2019/04/Persbericht-jaarrapportage-OR-2018.pdf>

- 8

Het is verbijsterend dat het voorzorgsprincipe kennelijk wel wordt gehanteerd waar het de veiligheid van het vliegverkeer betreft, met voorbijgaan aan 'leveringszekerheid', waarbij een toestel niet mag vliegen totdat de veiligheid is gegarandeerd, maar dat datzelfde voorzorgsprincipe (al jaren) niet wordt toegepast waar het de aantoonbare en aangetoonde onveiligheid, lichamelijk en geestelijk, van bewoners boven het Groningengasveld betreft.

'Minister Cora van Nieuwenhuizen van Infrastructuur en Waterstaat zei "geen enkel risico" te willen nemen met de Boeing 737 MAX 8.'

<https://www.hartvannederland.nl/nieuws/2019/europese-unie-sluit-luchtruim-voor-boeing-737-max/>

<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/buitenland/artikel/4640141/europees-vliegverbod-boeing-737-max-easa>

Samenvattend: de heer Kockelkoren geeft ook nu nog aan (zie item 3) dat er op dit moment met de huidige winning geen sprake is van een veilig niveau van gaswinning. Hij geeft ook aan dat dit niet zo zal zijn zolang de huizen niet versterkt zijn. Dat deze versterking nog steeds in de kinderschoenen staat en dat zelfs die kinderschoenen niet passen blijkt uit het te lage tempo en de onbetrouwbaarheid van het HRA-model voor de bepaling van risico's en daadwerkelijke veiligheid van panden (zie item 5). De heer Kockelkoren heeft dit ook in zijn lezing van maart 2019 in Hoogezand voor de gemeente Midden Groningen bevestigd.

Het feit dat de minister zich baseert op de HRA doet geen recht aan de werkelijke veiligheid van de woningen in het aardbevingsgebied. De HRA dient slechts voor de prioritering van versterking, niet voor de bepaling van de daadwerkelijke veiligheid van woningen.

Onderzoek naar diverse aspecten van de gaswinning is gebaseerd geweest op 'wie betaalt bepaalt' (zie item 4) en dat was vaak een partij die baat had bij de gaswinning. Het gaat bij het begrip onveiligheid in Groningen niet om een 'subjectief gevoel' van onveiligheid, maar om objectieve onveiligheid van de inwoners boven het Groningenveld. De veiligheid blijft voor Groningen voor langere tijd op een lager niveau dan wenselijk wordt geacht, terwijl de einddatum van deze geaccepteerde langere onveiligheid vloeibaar blijkt (zie item 6).

Reeds eerder gaf de Onderzoeksraad voor de Veiligheid aan dat economische belangen boven de (objectieve) veiligheid van de bewoners op het Groningenveld zijn gesteld. Dat blijkt nog steeds zo te zijn. Dat deze objectieve onveiligheid nog steeds een negatieve impact heeft op kinderen en volwassenen blijkt uit diverse rapporten (item 1) en artikelen (item 2). Deze negatieve invloed was reeds eerder ook door Kinderombudsvrouw Margritte Kalverboer gesignaleerd en is door mij eerder, in 2014, in een schrijven aan toenmalig staatssecretaris van onderwijs Sander Dekker in november en in de presentatiebijeenkomst van de Dialoogtafel in januari benoemd, specifiek in relatie tot de leerlingen die ik als docent onder mijn hoede had en heb.

Een winningsniveau van hoger dan 12 miljard kuub doet, mede gezien de recente mededelingen van de directeur generaal van het SodM, geen recht aan de veiligheid van de bewoners, onder wie kwetsbare kinderen die aan onze zorgen zijn toevertrouwd. Dat de grens reeds lang is bereikt geeft ook de Onafhankelijke Raadsman aan (item 7). Dat op andere gebieden de overheid 'geen enkel risico' wil nemen (item 8), waarbij stilleggen van vliegverkeer wordt geboden, nog voor resultaten van onderzoek bekend zijn, terwijl voor bewoners boven het Groningengasveld een aangetoond langdurig gezondheids- en veiligheidsrisico wordt geaccepteerd is onacceptabel.

Dat de minister de psychische en lichamelijke veiligheid van bewoners (zie verweerschrift p. 16) kennelijk beschouwd als identiek aan 'veiligheidsgevoel' doet geen recht aan de hierboven genoemde documenten en de aangehaalde studies op dit terrein.

Ik verzoek u, leden van de Raad van State, op grond van het niet voldoende meewegen door de minister van de objectieve veiligheid van bewoners, waaronder kwetsbare kinderen, onder meer door het gebruik van een niet goed gefundeerd model voor de aanpak van de versterkingen (HRA) en vanwege het niet in de wet verankeren van de versnelde afbouw van de gaswinning tot een veilig niveau, het instemmingsbesluit te vernietigen.

5.1.2e